

Remissvar – Förstärkningsundervisning i skolan

(En försöksverksamhet för fler behöriga elever, SOU 2024:94)

Från: Helene Bruksskolan (F–6), Kyrkskolan (F–6) och Stenhammarskolan (F–9) i Flens kommun

1. Inledning

Vi välkomnar möjligheten att yttra oss över betänkandet **Förstärkningsundervisning i skolan – En försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)**. Våra synpunkter grundar sig på erfarenheter och bedömningar från de lokala rektorerna vid Helene Bruksskolan, Kyrkskolan och Stenhammarskolan, vilka bedriver verksamhet från förskoleklass upp till årskurs 9.

Vår gemensamma ambition är att varje elev ska erbjudas goda förutsättningar att nå gymnasiebehörighet. Samtidigt upplever vi såväl organisatoriska som ekonomiska utmaningar när det gäller att anordna mer undervisningstid i form av lovskola, sommarskola eller förstärkningsundervisning i mindre elevgrupper. Vi hoppas därför att våra samlade synpunkter kan bidra till att förslagen i utredningen anpassas så att de blir praktiskt genomförbara för vår typ av skolor.

2. Sammanfattning av huvudsakliga synpunkter

1. Nuvarande stödinsatser

- Vi har positiva erfarenheter av att erbjuda kortare lovskolor och anpassade stödinsatser, särskilt då dessa riktats till nyanlända elever eller elever som missat ett specifikt moment.
- Däremot är det en **stor utmaning** att finna legitimerade lärare för lov- och sommarskolor, och det krävs både god framförhållning och ekonomisk ersättning som täcker löner, planeringstid samt övriga kostnader.
- Extra studietid (läxhjälp) finns för vissa årskurser, men det är svårt att mäta direkta kunskapsresultat av denna insats.

2. Behovet av mer undervisningstid

- Flera rektorer framhåller att elever i behov av mer tid sannolikt **vinner mest på halvklassundervisning** och mer sammanhållet stöd i mindre grupper under terminstid, snarare än ”mer av samma” i helklass.
- Samtidigt framförs att **intensiva punktinsatser** (tillfälligt elevurval) kan fylla en funktion för elever som ligger nära kunskapsmålen eller har behov av kortare fokusperioder.

- Det betonas dock att "mer tid" inte automatiskt leder till bättre resultat – undervisningens kvalitet, anpassning och elevernas motivation är avgörande.

3. Frivillig sommarskola (4–6 veckor)

- Vi bedömer att en **mer omfattande sommarskola** potentiellt kan vara gynnsam för:
 1. Nyanlända elever, för att upprätthålla språkutvecklingen under lovet.
 2. Elever som enbart saknar ett par delmoment i ett eller flera ämnen.
- **Bemanningen** är den största utmaningen. Att rekrytera legitimerade lärare under en längre sommarperiod upplevs som svårt. Man befärar även att det sliter på lärarresurserna och deras möjligheter att återhämta sig inför höstterminen.
- **Ekonomiskt** krävs statsbidrag som täcker både personalkostnader, förberedelse, material, mat, transporter och studiebesök.

4. Årskursplacering och att låta elever gå om

- Vid våra skolor sker ibland en **nedplacering av nyanlända elever** i en lägre årskurs, särskilt i mellanstadiet. För de yngsta barnen finns däremot mer tid att lära sig språket och ämneskunskaper utan att byta årskurs.
- När det gäller att låta elever gå om en årskurs är uppfattningen att det bör ske **efter noggrann kartläggning** av både kunskapsmässiga och sociala faktorer.
- **Vårdnadshavare** har i regel visat förståelse för nedplaceringar av nyanlända elever när syftet tydliggjorts.

5. Organisatoriska och ekonomiska konsekvenser

- Vi har sett att **förstärkningsundervisning i mindre grupper** kan vara effektiv, men att det kräver en stabil och långsiktig finansiering.
- Lokala utmaningar innefattar:
 1. **Lärarrekrutering:** Det är redan svårt att hitta behöriga lärare, och ett ökat behov kan förvärra situationen.
 2. **Schemaläggning och lokaler:** I vissa fall är det trångbott, och mindre undervisningsgrupper kräver ytterligare lokaler eller särskilda lösningar.
 3. **Osäkerhet kring statsbidrag:** Variationer i bidrag mellan år skapar otrygghet i planeringen, då en personalförstärkning det ena året kan behöva avvecklas nästa.

6. Övriga synpunkter

- Flera menar att det är **svårare för ytterskolor** att genomföra skolaktiviteter som kräver transport eller utflykter, vilket påverkar kvaliteten på en eventuell

sommarskola.

- Ett genomgående tema är betydelsen av **kopplingen mellan teori och praktik**. Eleverna blir ofta mer motiverade om de ser hur de teoretiska momenten kan tillämpas i vardagen eller i samhället.
-

3. Ställningstaganden och önskemål

1. Halvklassundervisning och tidiga insatser

- Vi instämmer i att **tidiga och mer intensiva åtgärder** i lägre årskurser är avgörande. För de elever som ligger långt från målen vill vi framhålla betydelsen av att organisera undervisningen i mindre grupper under terminstid. En sådan modell bedöms vara mer effektiv än punktinsatser för elever med mer omfattande kunskapsluckor.

2. Sommarskola riktad mot specifika behov

- Förslaget om en mer omfattande sommarskola bör riktas till en avgränsad målgrupp med tydliga färdighetstränande och språkutvecklande insatser. Den behöver då finansieras så att det är **reellt möjligt** att rekrytera och avlöna legitimerade lärare eller lärarstudenter med tillräcklig kompetens.
- Vi efterfrågar också tydlig vägledning kring hur man säkerställer lärarnas **arbetsmiljö och återhämtning**.

3. Vikten av stabil finansiering

- Statliga medel behöver inte enbart täcka lärarkostnader, utan även kringkostnader för t.ex. transport, lokaler, mat och studiebesök (som ofta berikar undervisningen).
- Om försöksverksamheten ska leda till bestående förstärkningsundervisning, krävs långsiktighet i statsbidragen för att undvika att man först rekryterar lärare och sedan tvingas varsla på grund av förändrade bidragsvillkor.

4. Att gå om en årskurs

- Vi ställer oss öppna för att i vissa situationer låta elever gå om en årskurs, särskilt om elevens kunskapsluckor är påtagliga. Dock förutsätter det en **helhetsbedömning** av kunskaper, språkutveckling samt sociala och psykologiska aspekter.

5. Regionala och lokala skillnader

- För oss i mindre kommuner och ytterskolor kan det vara extra utmanande att hitta behörig personal och lösningar som passar både elevernas behov och kommunens ekonomi.
- Vi ser därför positivt på att den försöksverksamhet som föreslås i utredningen beaktar **geografisk spridning** och involverar skolor med olika förutsättningar.

4. Samlad bedömning

Mot bakgrund av de lokala erfarenheterna ser vi positivt på ett initiativ som syftar till att ge fler elever ökad undervisningstid och bättre förutsättningar att nå gymnasiebehörighet. Samtidigt vill vi tydligt betona de praktiska hinder som måste övervinnas för att en sådan försöksverksamhet ska bli långsiktigt framgångsrik:

- Säkerställ en **uthållig finansiering** som omfattar såväl personalkostnader som kringkostnader.
- Förtydliga **hur rektors och huvudmäns planering** kan göras hållbar och stabil över tid, så att personal kan anställas och behållas.
- Satsa särskilt på att stödja rektorer vid **rekrytering** och kompetensutveckling, gärna genom tydliga statliga satsningar eller liknande incitament.
- Ge skolorna **flexibilitet** i att anpassa insatserna efter lokala behov och förutsättningar, oavsett om det gäller halvklassundervisning, intensiv periodundervisning eller sommarskola.

Med dessa förutsättningar tror vi att försöksverksamheten med förstärkningsundervisning kan ge konkreta resultat.

5. Avslutande kommentar

Vi hoppas att detta remissvar kan bidra till vidareutveckling av förslagen i **SOU 2024:94**.

Flens kommun

Henrik Ljungqvist, skolchef